

A kapuőrző láblapdázástól az igazi orosházi futballig

KOSZORÚS OSZKÁR

Bevezetés

Városunk példát mutatott az országnak, mikor 1965-ben két hatalmas kötetben megjelentette az *Orosháza története és néprajza* című jelentős helytörténeti munkát. Az óriásira duzzadt anyagba – sokak sajnálatára – már nem fért bele a sporttal foglalkozó fejezet feldolgozása. Ezt a hiányt ismerte fel a később napvilágot látott 1944–1974-es időszakot átfogó könyv szerkesztője, mikor e kiadványban áttekintették a város sportjának főbb eseményeit. Időközben Szabó Pál nyugalmazott népművelési felügyelő állított össze egy adatgazdag gépiratot a témakörből, majd az 1970-es évek végén a Városi Sportfelügyelőség felkérte e sorok íróját Orosháza és környéke sportemlékeinek összegyűjtésére. A munkának ösztönzést adott az, hogy hamarosan megalakult egy bizottság is Békés megye sporttörténetének megírására. Az 1933-ig tartó időszak orosházi eseményeiről el is készült egy másfél száz gépelt oldalas összegzés, ami a megyei kiadvány orosházi vonatkozásainak alapanyagául szolgált. 1985-ben a múzeum nagy szabású, Orosháza sporttörténetét bemutató kiállítást rendezett, s hogy milyen igény volt erre, bizonyítja a többeszes látogatottság. A máig legnépszerűbb sport, a labdarúgás helyi története azonban teljesen feldolgozatlan, ez az első kísérlet az I. világháborúig, különös tekintettel az 1912–1914-es évek áttekintésére.

Több személyes jellegű kötődés is hozzájárult e kis tanulmány elkészítéséhez: bár e sorok írója nem volt igazolt játékos, csupán a szentetornyai templomkerti csapatban kergette reggeltől estig a labdát, majd néhányszor játszott a Táncsics Gimnázium labdarúgó válogatottjában, de inkább csak szerette a futballt. A másik az, hogy mint állandóan itt élő, az alábbi publikáció szereplői közül az

1950-es évektől kezdve személyesen ismerte dr. Torkos Bélát, a 60-as évektől Kiss Jánost, Lázár Lajost, Róna Sándort, Csizmadia Károlyt, a hetvenes évektől Gabnai Lajost és a fővárosban élő Boldizsár Istvánt, valamint Fehér Jenő Istvánt. Azóta nemcsak ők, hanem a sport és a labdarúgás orosházi úttörői mindnyájan befejezték földi pályafutásukat. Adózzunk tisztelettel emlékük előtt!¹

Előzmények

A labdarúgáshoz hasonló játék több ezer éve már elterjedt volt Egyiptomban, Kínában, az ókori görögöknél és rómaiaknál is. A mai labdarúgósport szülőhazájának Angliát kell tekinteni. 1863-ban Londonban alakult meg a Football Association, az 1880-as 90-es években szerte Európában ismertté vált, sorra alakultak az egyesületek, szövetségek, jelentek meg a szakkönyvek. 1879-ben már Magyarországra is eljutott az „angol rugósdí”, egy társaság tagjai Szentendrén próbálkoztak vele, de megállapították, hogy „ez a játék nem embernek való.” A sérülések ellenére a sportág népszerűsége növekedett az 1890-es években is, a Magyar Labdarúgók Szövetsége csak 1901-ben jött létre, ekkor írták ki az első bajnokságot is.²

OROSHÁZI EMLÉKEK A HŐSKORSZAKBÓL

Élt itt egy Skolka Sámuel (1789–1825) nevű tanító, aki 1813-ban rokonának Skolka Andrásnak elküldte *Orosháza topográfiai leírása* című adatgyűjtését, melyet 1815-ben Prágában a Hesperus című német nyelvű folyóiratban megjelentettek. Ezt Soós István fordította le és közölte 1988-ban a *Békés megyei múzeumi kutatások eredményeiből* című kötetben. Miután a helyi sporttörténetben ismeretlen ez a szöveg, s témánkhoz is illik, most közzétesszük: „Az itteni fiatalság kevés költséggel, minden évszaknak megfelelő ártalmatlan játékeszközöket tud magának szerezni;

1. Orosháza története és néprajza. Szerk.: Nagy Gyula, Orosháza, 1965.

Áttekintés Orosháza felszabadulás utáni sportjáról. (Összeállította: Dimák B. Ferenc) – A szocializmus útján. Orosháza 1944–1974. Szerk.: Zilahi Lajos 137–140. l.

Szabó Pál: Orosháza sportéletének története 1880–1945. Orosháza, 1979, 180 l. (Gépirat)

Koszorús Oszkár: Orosháza és környéke sporttörténete 1933-ig Orosháza, 1982, 162 l. (Gépirat)

Orosháza sporttörténete. Kiállítás az orosházi Szántó Kovács Múzeumban 1985. december–1986. február. Orosháza, 1985. 33 l. 18 t. A forgatókönyv és vezető szövegét írta: Koszorús Oszkár

2. Nagy Béla: Futballkrónika 1901–1959. Sportpropaganda, Bp. 1981.

Földes Éva–Kun László–Kutassi László: A magyar testnevelés és sport története, Bp., 1982.

Sportlexikon L–Z. főszerk.: Nádori László Bp., 1986, Sport K.

Umminger Walter: A sport krónikája, Bp., 1992, Officina Nova

tavasszal papírsárkányt eregetnek, hátonlovaglást játszanak és *nagyon szeretnek labdázni*; nyáron lovaglással szórakoznak, amikor a lovakat munka után itatáshoz viszik; ősszel a fiúk szórakozása, hogy ostorfonással foglalkoznak és szorgalmasan gyakorolják magukat pattogtatásukban; télen a jégen való csúszkálás a szórakozásuk, amikor is korcsolya helyett erős állatsontokat használnak; ezekre a fiúk ráállnak és egy vastag bottal a jégre szúrnak, s szédítő gyorsasággal mozognak előre. A csizmákon lévő vasak, ha azokat a sarkakra verik, szintén korcsolya helyett szolgálnak. Az ifjak körében divatos a szánkózás és ki tudná a sok más játékot előszámolni, amelyek által a fiatalok jobban és ártatlanabban szórakoznak, mint az öregek a tánc és a bor mellett?” – szölte Skolka tudósítása.

Egyéb leírások híján apró mozaikokból tudunk képet alkotni a későbbi időszakban élt helyi ifjúság egyes időtöltéseire vonatkozóan. Így például dr. László Elek (1841–1919) első községi orvosunk cikkére válaszolnak az Orosházi Újság 1882. dec. 17-i számában. Ebben az írásban az ismeretlen szerző visszatekint az 1850-es, 60-as évek Orosházájára, és ezt írja a szórakozási lehetőségekkel elégedetlenkedőknek: „Elég volt, ha a szép időben vasárnap délután kiment az ifjúság a gyepre labdázni.” Ilyen felsorokból láthatjuk, hogy a labdázást már ismerték elődeink. Talán gyakorolhatták a métát, a rótát, a kapóst, a füleslabdázást. Az ilyen játékok elterjedése minden bizonnyal a magasabb iskolát járt orosháziak nevéhez fűződik. Volt itt egy Botka József nevű tanító is, aki elnyerte azt a 10 aranyat, amit Esterházy Miksa gróf, a Magyar Athletikai Klub elnöke 1877-ben Londonban tűzött ki annak, aki leírja a Magyarországon honos labdajátékokat. Ezt Botka nyerte meg 13 labdajáték ismertetésével.³

Az első komoly sportegyesület 1880-ban Orosházi Korcsolyázó Egylet néven alakult, az elemi iskolákban volt „tornaszat”, de a sportot a lóversenyek és a vadászatok jelentették. Az ifjúság persze mozgott, fennmaradt, hogy 1885. május 24-én és 25-én a pünkösdi ünnepek alatt nagy népünnepélyt rendeztek Orosházán. A korabeli lapokból megtudhatjuk, hogy „délután kezdetét vették a játékok: lapdázás, mászóverseny, táncz, két hatalmas sátor előtt.”⁴

Ortutay Gyula néprajzkutató szerint a Párizsban járt, s ott az olimpiai eszme megálmodójával Coubertin báróval is barátságot tartó pusztaszentetornyai földbirtokos Justh Zsigmond (1863–1894) 1893-ban egy igazi futball-labdát küldött Supkégel István tanítónak. Azt azonban, hogy ebből a pusztaszentetornyai ősfutballból mi a legenda és mi a valóság, nem sikerült megállapítani – írta Kun László sporttörténész.⁵

3. Botka József Podhrágyon volt nevelő, Orosházára, majd Tótkomlósr került. Leírása alapján tette közzé *Porzolt Lajos: A magyar labdajáték c. könyvet* 1885-ben. (Szinyei I. 1281. l.)

4. Orosházi Újság (a továbbiakban O. U.) 1885. máj. 31.

5. Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. Összeáll. és szerk.: Kun László, Békéscsaba, 1987, 75. l.

Ami azonban dokumentumokkal alátámasztott és egészen korai emlék még országos viszonylatban is, az az 1896-os millenniumi ünnepségekhez kapcsolódik. A helyi sporttörténet egyik becses mozzanataként tarthatjuk számon azokat a feljegyzéseket, amelyek az ezredéves rendezvényekhez nyúlnak vissza. Ezek meggyőznek bennünket arról, hogy a nagy OTK és OMTK labdarúgócsapatok 1912 és 1913-as megalakulása előtt több mint másfél évtizeddel is voltak már olyan próbálkozások az orosházi polgári fiúiskolában, hogy a tanulók megismerkedjenek a labdarúgással, vagy ahogy akkor mondták, láblapdázással. Az 1895/96-os évkönyv szerencsére megőrizte a millenniumi emlékünnepe leírását. Az 1896. május 10-én délután a vásártéren rendezett népünnepélyen „a fiúiskola III–IV. osztálya a láblapdával a kapuőrző láblapdázást mutatta be.” Bővebb leírás, sajnos, nincs erről. Hogy kik lehettek a III. osztály 44 tanulója és a IV. osztály 20 növendéke közül a láblapdázók, nem tudjuk. De, hogy ez futball volt, az alapokat tanulgató 13–14 éves gyerekekkel, az biztos. Az érdem Némethy Samu (1870–1940) tornatanáré, aki a budapesti pedagógiumot végezte el, s ő ott már nyilván látott futballt vagy maga is futballozott, amit Orosházán is próbált meghonosítani. A labda az iskoláé volt, ott is van a leltárban: 1 db gumi láblapda.⁶ Ez még 1900-ban is megvolt, s időnként bizonyára játszottak is a diákok, hiszen az 1899/900-as tanév végén, amikor részletes leltárt közölt az évkönyv, a 678. tétel így szól: „Gummi láblapda 1 db. 10 kor. 90 f.”

Bizonyára olyanformán játszották, ahogy a korabeli foot-ball magyarázat szól: „alkalmas egyenes térségen két karót húznak, s ezeket bizonyos magasságban zsinórral vízszintesen összefűzik. A labda bőrrrel bevont marhahólyag, melyet át kell vetni a zsinóron, de csak lábbal szabad a labdához érni, ami nem könnyű dolog, s a rúgás gyakran rándulást kelt és nehezebb sérüléseket okoz. A játékot tetszés szerinti számban két párt játssza.”⁷ Ez persze olyan mosolyogni való, mint egy másik magyarázat, hogy „a testet erősítő és a mozdulatokat kellemmel felruházó voltánál fogva a labdajáték a tornának nem megvetendő nemét képezi, sőt idegességben szenvedőkre nézve gyógyító hatással is bír, mit a vele foglalkozó egyének ruganyos mozdulatai és ügyessége eléggé bizonyítanak.”⁸ Honnan vehették az orosháziak a futballt, nem tudjuk, egy 1895-ös feljegyzésben arra bukkantunk, hogy „Magyarországon Germán Jánosnak van bőrlabdagyára Zilahon.”⁹

Megindult a futball térhódítása, annak ellenére, hogy rendkívül sok támadás érte az új játékot, különösen a gyakori sérülések miatt. Környékünkön Batto-

6. Az Orosházi Községi Polgári Fiu-Iskola Évkönyve 1895/96, Orosháza, 1896. Veres ny. 25–26. ill. 67. l.

7. Pallas Nagy Lexikona VII. köt. Bp., 1894. 358. l.

8. Magyar Lexikon XI. köt. Bp., 1882. 144. l.

9. Pallas Nagy Lexikona XI. köt. Bp., 1895. 150. l.

nyán már 1901-ben volt egy Ifjúsági Football Club, valószínűleg Aradra járó középiskolások alapították. Alkalmi csapatok szerveződtek Békés megyében is. Így például 1905-ben a Szarvasi Juventus SC, Gyulán is ekkortájt szerezték be a gimnáziumban az első futballt. Eddigi ismereteink szerint Békéscsabán 1906-ban tűnik fel először a labdarúgás, Szeghalmon 1909-ben, Mezőhegyesen és Gyomán 1910-ben.¹⁰

Megalakul az első igazi futballcsapat, az Orosházi Testgyakorlók Köre

Előzőleg, még 1898-ban létrejött az Orosházi Torna Egylet, amely egyesület szélesebb körben gyűjtötte volna maga köré az itt élő sportolni vágyókat. Az OTE azonban nem tudott gyökeret eresztetni, új egyesület alakult, az Orosházi Testgyakorlók Köre. Tekintsük át időrendben a dokumentumokat!

1912 alaposan megzavarta a sportban tapasztalható állóvizet. Alighogy kitavasodott, feltűnt egy-két tucat lelkes sportoló, s a község fiatal értelmiségeinek támogatásával azonnal egyesületté tömörültek. Az Orosházi Újság leírta, hogy egy új sportklub van alakulóban, s a sportért rajongó kis csapat vasárnaponként már trenírozik is, egyelőre a menház melletti pázsitos térségen. Az új sportklub – amint a lap közölte – felveszi programjába a testedzés minden ágát: futball, atlétika, úszás, birkózás, stb.¹¹

Az alapszabályok kidolgozására dr. Berthóty Károly elnökle alatt egy bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: G. Szabó Lajos, Tóth Samu János, Jávorcsik Pál, Deutsch Gyula, dr. Borcsiczky Dezső, Burger Zoltán, Raczkó Alajos, Deutsch Miklós és Major Dezső.¹²

1912. április 18-án csütörtökön este ½9-kor az Alföld Szálloda éttermében tartotta alakuló gyűlését az Orosházi Testgyakorlók Köre, amely az alábbi vezérkart választotta meg. Elnök: dr. Berthóty Károly, alelnök: dr. Borcsiczky Dezső és G. Szabó Lajos, titkár: Tóth Samu János, jegyző: Jávorcsik Pál, másodjegyző: ifj. Kocsis Lajos, pénztárnok: Manheimer Ernő, ellenőrök: ifj. Szikula Andor és ifj. Torkos Kálmán, körkapitány: Major Dezső, egyleti orvos: dr. Csermák Béla, ügyész: dr. Kökény Mihály. A választmányba került: Deutsch Béla, Mendöl Ernő, Jankó Gergely, Junászka József, Falta Jenő, Ilovszky Sándor mérnök, Tóth József, Burger Zoltán, Raczkó Alajos, Braun Károly, Baranyai István és dr. Megyaszi Sándor.¹³

10. Békés megye sportjának története ... 97–108. l.

11. O. U. 1912. ápr. 7.

12. O. U. 1912. ápr. 14.

13. Az Orosházi Testgyakorlók Köre 1912. április 18-i alakuló gyűlésének jegyzőkönyve – OTK jegyzőkönyvei 1912–1921. (Fehér J. István ajándéka a létesítendő orosházi sportmúzeum számára. Az anyag tanulmányozásához nyújtott segítséget Soós Ferencnek köszönöm).

Az Orosházi Testgyakorlók Köre első csapata (1912)

Az OTK legnagyobb gondja a sporttelep hiánya volt. Az 1912. április 25-i választmányi ülésükön elhatározták, arra kéri a község előljáróságát, hogy futballpálya céljaira adjon át a község a körnek egy megfelelő nagyságú területet. Addig engedélyezzék azt, hogy a sertéspiac téren a kör tagok által már kiszemelt területen akadály nélkül gyakorolhassák a futballozást. Egyúttal a választmány elfogadta Manheimer Ernő ajánlatát és 22 pár futballcipő beszerzésével (párja 10–12 korona) megbízta.¹⁴

Kis hírmorzskákból következtethetünk a munkára. „Az OTK futballcsapata szorgalmas tréningeket tart vasárnaponként, sőt hétköznap délután is Tóth S. János vezetése mellett.” Kezdetben úgy nézett ki, hogy atlétikai szakosztály is kialakul, hisz súlydobás, gerely- és diszkoszvetés eredményeket is közölt a lap.¹⁵

1912. június 16-án az OTK – történetében először – vidékre, a szomszédos Békéscsabára utazott barátságos mérkőzésre. OTK–CSAK II. 4–3. Az újságíróknak különösen tetszett Arnhold középcsatár és G. Szabó középfedezet játéka.¹⁶

14. OTK jegyzőkönyvei: 1912. április 25-i választmányi ülés

15. O. U. 1912. máj. 19.

16. O. U. 1912. jún. 23.

1912. június 23-án vasárnap rendezték meg az első Orosházán tartott futballmérkőzést az új lóvásártéri pályán, szintén a Csabai Atlétikai Klubbal. A beharangozó cikkből megtudjuk, hogy az egész lóvásárteret és annak környékét pormentesítik. A felülfizetéseket egyleti felszerelésre fogják fordítani. „Közönségünk, mely minden nemes mozgalmat pártfogolni szokott, bizonyára tömegesen keresi fel ezen első bemutató mérkőzés színhelyét.” A következő heti számban leírták, hogy vasárnap ünnepe volt Orosháza sportszerető közönségének. A félidő végén 2–0-ra vezettek az orosháziak, végül a Csaba győzött 3–2 arányban. A mérkőzést Tóth Samu János vezette, a vendégcsapatot a szépszámú orosházi közönség megéljenezte.¹⁷ Ezután minden vasárnap társadalmi esemény a futball.

1912. június 30-án a Szegedi Atlétikai Klub–OTK 9–0. „A szegediek már 10 évvel ezelőtt is üzték a labdarúgó sportot” – írta magyarázkodva az Orosházi Újság.¹⁸

1912. július 7-én az OTK vezetősége saját játékosai közül állít ki két csapatot. Mindkét csapatban játszanak az itthon tartózkodó főiskolai hallgatók. Belépődíj: ülőhely 40 fillér, állóhely 20 fillér.¹⁹ (A mérkőzést valószínűleg megtartották, eredményt nem találtunk).

1912. július 14. Az előzetes hírekből arról értesülhetünk, hogy az OTK lekötötte egy orosházi meccsre a Szegedi Atlétikai Klub tisztviselőcsapatát. „Nincs olyan erős, mint az előzőleg itt járt szegedi csapat” – közölte bizakodva az Orosházi Újság. Aztán Szegedi Kombinált Csapat–OTK 4–0. Majd a kommentár: „A vendégcsapat a második félidőben sportszerűtlen szitkozódással és fenyegetésekkel teljesen megfélemlítette az OTK játékosait, akik nem lévén szokva az effajta játékmódorhoz, szinte ölbe tett kezekkel engedtek a szegedieknek 4 gólt rúgni, és örültek, hogy a mérkőzés végén mindnyájan ép testtel távozhattak. Versenybíró Schwartz volt (a Szegedi AK tagja), akit lehetetlen bíraskodásáért a közönség megabcugolt.”²⁰

1912. július 21-én Szarvas–OTK 1–0. A kor hangulatát érzékeltetjük, mikor teljes terjedelmében idézzük a tudósítást:

„Sport. Az OTK vasárnap Szarvason játszott football mérkőzést az ottani Atlétikai klub football csapatával. A vonatnál magánfogatok várták a vendégeket és vitték ki a gyönyörű Erzsébet-ligetbe, a mérkőzés színhelyére. Fél 6-kor jelzi Grünwald bíró a mérkőzés kezdetét. Mindjárt a 2-ik percben úgy rúgta arcon Havast, az OTK szinpatikus kapusát Haviár jobbszélső, hogy az a vért lemosni percekre kiállni volt kénytelen, a következő izgalmas percekben így rúgta Szarvas egyetlen goalját a jobbhátvédünk hibájából. A második félidő 10-ik percében

17. O. U. 1912. jún. 30.

18–19. O. U. 1912. júl. 7.

20. O. U. 1912. júl. 21.

történt, hogy a kapus egy alacsony labdát rávetéssel ment a rárohanó csatároktól, több rugást kap előlről. Mikor még azért sem engedte el a labdát, a „kiváló” jobbszélső úgy rúgta hátba a földön fekvő kapust, hogy az fájdalmában feljajdult. Miután a bíró még most sem látott okot a beavatkozásra, az OTK csapata levonult a pályáról. Megkezdődött ezután a hosszas kapacitálás, alkudozás, aminek vége az lett, hogy miután a csapat teljes elégtételt kapott (új bírót és a magáról megfelelően játékos kiállítását) Tóth Samu, az OTK csapat vezetője a nagy számú intelligens közönség éljenzése között csapatát újra felállította. Nagy fölényrel játszott most már az OTK, de goalt rúgni nem tudott a szarvasi kapuvéd Oláh Miklós tornatanár kiváló védeése folytán. – Este bankett volt, melyen a szarvasiak részéről Schmidt titkár, az OTK részéről dr. Borcsiczky alelnök beszéltek, ez utóbbinak igazi sportszeretettől áthatott remek beszéde és szónoki képessége általános feltűnést keltett. Bankett után táncmulatság volt, melynek még az sem vetett véget, mikor az orosházi csapat és nagyszámú kísérorjuk a Rákóczi-induló hangjai mellett a reggeli vonathoz indultak.”²¹

1912. július 28-án Csabai AK I.–OTK I. 4–1,

Csabai AK II.–OTK II. 1–0

Erről is van egy rövid tudósítás. „Az OTK vasárnap két csapattal játszott Csabán. Az első csapat 4–1, a második 1–0 arányban kapott ki. Ez utóbbi a mérkőzést vezető szövetségi bíró jóvoltából, aki a kézzel leütött és kapuba vitt labdát megítélte, még a csabai játékosok beismerése dacára is. Az OTK játékosai körében nagy megütközést keltett, hogy a csabai vendéglátó klub velük egyáltalán nem törődött, senki nem várta, s egyetlen emberüknek sem jutott eszébe kikísérni a vendégcsapatot.”²²

1912. augusztus 4. „Ma az OTK – a múlt héten Csabán szerepelt – két csapata között tréning mérkőzést tart. Kezdeté fél 6 órakor. Belépti díj 20 fillér.” (Eredményt a későbbiekben sem találtunk).²³

1912. augusztus 11. OTK–Szarvasi AK 3–1

Rövid előzetesként közölte a lap, hogy az OTK válogatott csapata ma délután 5 órakor a lóvásártéri pályán a Szarvasi Torna és Atlétikai Klub csapatával barátságos mérkőzést fog tartani. A mérkőzést szövetségi bíró vezeti. Néhány soros a beszámoló is. „Sport. Értékes és szép győzelmet aratott az OTK a szarvasi csapat felett. Egyénileg kiválóak voltak: Horváth (álnév), Sejpes, Sabaeff, Kiss T. A szarvasi csapat játéktudása messze mögötte van a mieinknek, s legjobb emberük Oláh M. kapus, Mikolai és Haviár voltak. Jó bíró volt Csapó, a Csabai Atlétikai Klub tagja.”²⁴

21. O. U. 1912. júl. 28.

22–23. O. U. 1912. aug. 4.

24. O. U. 1912. aug. 11. és aug. 18.

Később a szarvasiak azt állították, hogy az OTK-ban „szegediek és egy orosz fiatalember játszott, tehát 3–1 arányban nem az orosháziak, hanem a Szegedi TK és az Orosházi TK válogatott csapata győzött.”²⁵

1912. augusztus 18. Az OTK két értékes győzelmet aratott. Orosházán az OTK I.–Hódmezővásárhelyi Testedzők Köre 3–0. Az OTK második kombinált csapata Mezőberényben játszott, az eredmény: OTK II.–Mezőberényi Atlétikai Klub I. 2–1²⁶

1912. augusztus 20-án kedden, Szent István király napján Orosházán játszott a Szegedi Testgyakorlók Köre Csillag csapata és az OTK I. csapata ellen 1–0-ra győzött.²⁷

1912. augusztus 25-én csak előzetes hír van, eredmény nincs. „Sport. Két idegen csapat játszik ma Orosházán az OTK két csapatával. 3 órakor a Csabai Atlétikai Klub II–OTK II., míg 5 órakor a Mezőberényi AK I.–OTK I. csapata. Este nagy táncmulatság lesz az Alföld nagytermében, kezdete 9 órakor.”²⁸

1912. szeptember 1-jén Gyomán a Gyomai Kner Sport Klub–OTK Kombinált csapata 5–1.

Nyilvánvaló, hogy a futballozni szeretőknek kevés volt az OTK két csapatában való szereplési lehetőség és kisebb alkalmi csoportosulások alakultak. Ugyanitt feltűnik egy hír, miszerint Orosházán az Egyetértés futballklub az Ifjúsági futballklubbal revans mérkőzést tartott. Győzött az Egyetértés 8–0-ra, a „goallokat Székely (6) és Király (2) lőtték.”²⁹

1912. szeptember 8. Szentes–OTK mérkőzés volt, eredményt nem találtunk.³⁰

1912 őszén megszervezték „Békés vármegye és környéke football csapatainak Ezüst Serleg Bajnokságát”, melyet elsősorban a gyomai nyomdatulajdonos Kner Izidor szorgalmazott, talán felismerte az ebben rejlő reklámlehetőséget. A mérkőzissorozatot szabályos sorsolás alapján 1912. október 6-a és 1912. november 24-e között rendezték meg. Ezt tekinthetjük az első megyei bajnokságnak, az OTK a negyedik helyen végzett. A végeredmény:

1. Csabai AK	11 pont	4. Orosházi TK	5 pont
2. Gyomai Kner SC	11 pont	5. Mezőberényi AC	4 pont
3. Szarvasi TAC	7 pont	6. Előre MTE	3 pont
	7. Békéscsabai KAFE	1 pont ³¹	

25–28. O. U. 1912. aug. 25.

29–30. O. U. 1912. szept. 8.

31. A részletes eredmények nem állnak rendelkezésünkre, mindössze egy példány Orosházi Közlöny (1912. okt. 13.), mely szerint a bíró a második féldő 20. percében „sötétség miatt” kénytelen volt lefűjni az OTK–Szarvasi TAC mérkőzést 0–0-ás állásnál. A felek abban egyeztek meg, hogy az elmaradt 25 percet a visszavágó előtt játsszák le. – Ugyanerről a Békés megye sportjának története ... 104. l.

A serleg odaítélésénél vita támadt az elűtő pályaméretek, az igazolási és játékosnyilvántartási pontatlanságok miatt, valamint azért, mert a gyomaiak azt állították, hogy a Csaba azért lett első, mert jogosulatlanul játszottak a csapatban Csabán szolgálatot teljesítő aradi katonák. A kupát nem adták ki, hanem elhatározták, hogy 1913. tavaszára azt újból kiírják. Ez azonban nem valósult meg, mert a CSAK és a Kner SC is benevezett az MLSZ Délkerületi bajnokságába, így nem tudták volna összeegyeztetni mérkőzéseik időpontját.³²

Egy 1928-ban publikált fényképről sikerült azonosítani az első orosházi futbalistákat. Ezek szerint: Junászka, Bottlik, Hirth, Burger, Gémes, Szántó, Kocsis, Feichtinger, Szabó, Deutsch, Benkő, Süle, G. Szabó, Tóth Samu J., Raczkó, Vági, Sós, Hézer, Molnár, Sós. Mint ahogy a fotó aláírásában megjegyzik, többen hiányoznak a képről, így a felvételt készítő Major Dezső – aki lelkes tagja volt a csapatnak – és Fehér J. István is.³³

BEVÉTELI-UTALVÁNY		
50	kor. – fill., azaz	<i>ötven</i> kor.
és	fillérről, mely összeg mint	<i>50. Szabó Lajos</i>
<i>alapító tagsági díja</i>		
az Orosházi Testgyakorlók Köre pénztárába bevételre utalványoztatik.		
Orosháza, 19 <i>14</i> <i>január</i> hó <i>17</i> napján.		
<i>G. Szabó Lajos</i>	<i>G. Szabó Lajos</i>	<i>G. Szabó Lajos</i>
titkár.	ellenőr.	elnök.
<small>G. Szabó L., Orosháza.</small>		

G. Szabó Lajos alapító tag hozzájárulásának elszámolása

Az OTK alapszabályai közben elkészültek. Az egyesület címe: Orosházi Testgyakorlók Köre. Székhelye: Orosháza. Cél: a testgyakorlás minden ágának művelése és azok megkedveltetése. Ezen cél elérésére szolgálnak a torna, vívó és atlétikai gyakorlatok, úszás, játékok, sporttünemények, versenyek, valamint kirándu-

32. Békés megye sportjának története ... 105. l.

33. Orosházi Érdekes Ujság, 1928. máj. 1. 18–19. l.

lások. Az egyesület jellegje: Ép testben ép lélek. Pecsétje: cserkoszorúval körülvett pajzs az egyesület címével körülírva és az alapítási évszám: 1912. Jelvény: piros-fehér pajzs az egyesület címének kezdőbetűi: OTK 1912. Színe piros-fehér. Az alapszabályokat az OTK 1913. január 7-i közgyűlésén dr. Berthóty Károly elnök és Jávorcsik Pál jegyző írta alá, Tóth Samu János és Szabó Tibor hitelesítette.³⁴

A labdarúgás polgárjogot nyert Orosházán is. Nem volt a társadalomnak olyan rétege, ahova a futball hódító módjára be ne vonult volna és ahonnan lelkes művelőket és hívőket ne szerzett volna. A társadalom minden rétegében kezdtek játszani, a futballpályán szüntek meg először a társadalmi válaszfalak.

1913-ra a kezdetben gyenge csemetéből hatalmas virágzó fa fejlődött. A Magyar Labdarúgók Szövetsége erre az időre megalkotta azokat az intézményeket, amelyeket az első időszak igényei megkívántak. Kifejlődött a sport üzleti jellege is. Nemzetközi mérkőzéseket játszottak, olyan bevételeket értek el egyes – főként fővárosi – csapatok, amelyekre csak néhány éve még gondolni sem mertek volna.

1913-ban életre hívják a nagy riválist, az Orosházi Munkás Testedző Kört

Tekintsük át dióhéjban az orosházi labdarúgás második évi eseményeit!

1913. március 9. Az OTK táncmulatságot rendez az Alföldben, ugyanakkor az OTK csapata Békéscsabán a Kereskedelmi Alkalmazottak futballcsapatával játszott és azt 5–0 arányban megverte.³⁵

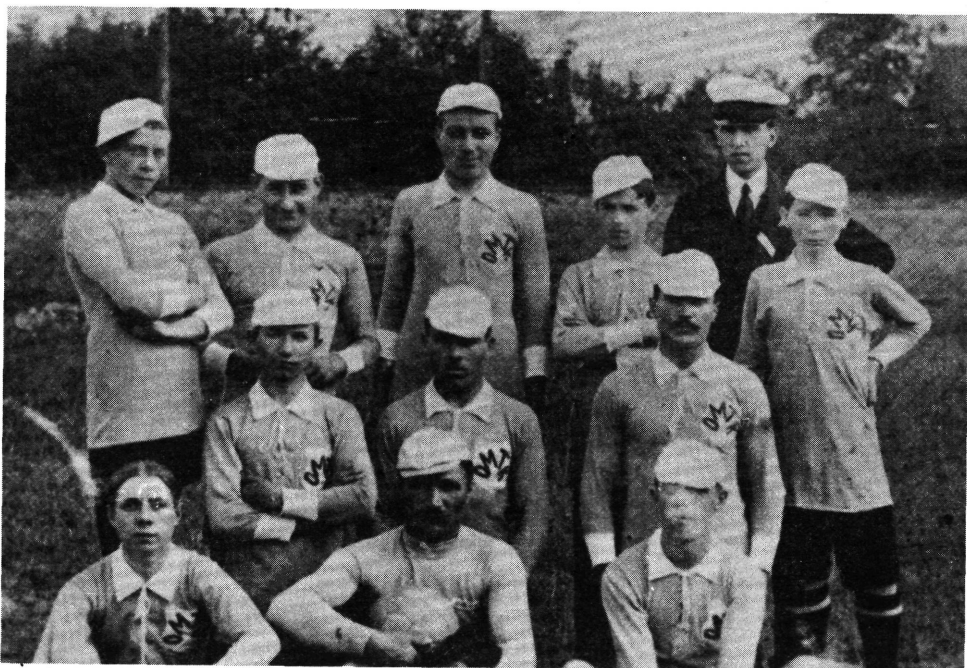
1913. március 24. Az OTK futballcsapata húsvét másnapján tartotta az ideai itthoni első mérkőzését a Mezőberényi Atlétikai Klub I. csapatával a lóvásártéri pályán. A mérkőzés pontosan fél 4 órakor kezdődött, majd az eredmény: Mezőberényi AK–OTK 1–0³⁶

1913. április 27. OTK–Csabai Előre MTE 5–0. A Békésmegyei Közlöny megtámadta Tóth Samu Jánost az OTK titkárát, hogy a Csabai Előre elleni mérkőzést nem hozzáértően vezette. A cikk a következő: „A múlt vasárnap Orosházán lefolyt mérkőzés ismét szomorú ténnyel szaporítja a vidéki futballsport eseményeit, és joggal adja e nemes sport ellenségeinek kezébe mindazokat a fegyvereket, amikkel ezek azt durvának, barbárnak feltűntetni szeretik. A mérkőzés a barátság jegyében volt meghirdetve, de az OTK legénysége csak elméletileg tette a magáévá a mérkőzés barátságos voltát. Miután az első lerohanást ofszájd-

34. A m. kir. belügyminiszter rendeletéből 56 858/1913 – V-a sz. alatt Budapesten engedélyezte Vásárhelyi miniszteri osztálytanácsos. – Az OTK alapszabályai. Orosháza, 1913. G. Szabó ny. 21 l.

35. O. U. 1913. márc. 9. és márc. 16.

36. O. U. 1913. márc. 23. és márc. 30.

Az Orosházi Munkás Testedző Kör első csapata (1914)

ból a gyöngé és pártoskodó bíró által megítélt góllá értékesíti, a legdurvább faul-
tokkal az Előre egész csatársorát és védelmét lesántítják. Sőt, hogy munkájukat
tetőzzék, az ötös vonalon belül álló kapust is durván bántalmazták, aminek a bíró
szintén szemet hunyt. A fair játékhoz szokott MTE emberei kellemetlenül voltak
meglepve a játéktónustól, mégis nyugodtan túrték mindaddig, míg az üresen álló
balösszekötőjüket az OTK egyik csatára véletlenségből könyökével úgy oldalba
vágta, hogy az ájultan esett össze. A második félidőben a sportszerűtlen viselke-
dés – úgy a játék, mint a bírászkodás tekintetében – a munkáscsapatot végképp
elkeseríti. Miután a labdát leadó centerünket az OTK egyik játékosa rugdalni
kezdi, az egész csapat, mind egy szóra levonul a pályáról.”³⁷

1913. május 1. OTK–Hódmezővásárhelyi TE 4–2³⁸

1913. május 11. „Sport. Szenzációs mérkőzés lesz ma. Az OTK a Szegedi TK I.
B osztályú csapatával játszik.” A pünkösdi első napi mérkőzés eredménye: Sze-
gedi TK–OTK 4–2³⁹

37. O. U. 1913. máj. 4. ill. Békésmegyei Közlöny 1913. máj. 1. Idézi *Machalek István*: Békés-
csabai Előre 75 éves krónikája. Békéscsaba, 1987. 14–15. l.

38. O. U. 1913. máj. 4.

39. O. U. 1913. május 11. és máj. 18.

1913. június 1. „Labdarúgás. Ma délután OTK–Hódmezővásárhelyi Testedző Egylet I. mérkőzés lesz a lóvásártéri pályán.” OTK–Vásárhelyi fuzionált két egy-let 5–0⁴⁰

1913. június 8. Ma OTK–Csabai Kereskedelmi Sport Klub labdarúgó–mérkő-zés lesz. OTK–Csabai Kereskedelmi Sport Klub 4–0. A footballjáték áldozata című hírben közölte a lap, hogy „Czikora Antal térdét úgy megrúgták, hogy a gyulai kórházba kellett vinni.”⁴¹

1913. június 15. Ma Tótkomlóra megy át az OTK-nak egy csapata és az ottani sportegylet csapatával bemutató mérkőzést tart. OTK–Tótkomlósi AK 11–0⁴²

Ugyanakkor ez a nap a helyi sporttörténet jeles dátuma, az OMTK létrejötté-nek napja. De nézzük a korabeli híradást!

„– Községünkben ismét egy új egylet alakult dr. Berthóty István főszolgabíró elnöklete alatt, a Munkások Testgyakorló Köre. Az új sportegylet elnökévé dr. Berthóty István, alelnökévé Tóth István és Paulovics József, titkárrá Kiss János, pénztárnokká Zatykó Lajos, ellenőrré Szőke János, művezető kapitánnyá Mol-nár János, orvossá dr. Hazai Samu, ügyésszé dr. Klein Andor és jegyzővé Kocsis János tagokat választották meg. Választottak még az ügyek intézésére 6 tagból álló választmányt is. Az új sportegyletnek az a célja, hogy megerősödésével a sportnak minden egyes, helyben kultiválható fajtáját meghonosítsa.”⁴³

Az egylet jelgéje: összetartásban rejlik az erő. Bélyegzője: az egyesület nevéből álló körirat, középen 1913. Színe: kék-fehér, zászlaja: kék-fehér alapon az egyesü-let neve és jelmondata. Jelvénye: kék-fehér színű zászló, „OMTK 1913” fel-irattal.⁴⁴

1913. június 22. Rövid hírben számolnak be arról, hogy „ma vasárnap egy még nálunk nem járt megyei csapat, a Gyomai Kner Sport Klub – mely ez idő szerint

40. O. U. 1913. jún. 1. és jún. 8.

41. O. U. 1913. jún. 8. és jún. 15.

42. O. U. 1913. jún. 15., jún. 22.

43. O. U. 1913. jún. 22.

44. Az egyesület alapszabályának a Békés Megyei Levéltárban található példánya: IV., B. 424. fond 865. sorszám.

– Közli a Válogatott dokumentumok az orosházi munkásmozgalom történetéből 1868. októ-ber 4.–1944. október 6. c. kötet. Szerk.: Forman István. Orosháza, 1984. 109–110. l.

– Szabó Pál i. m. 40–42. l.

Virágh Ferenc: Békés megyei sportemlékkönyv I. Békéscsaba, 1960. 45. l.

– *Domoki József–Soós Ferenc*: Az Orosházi Munkás Testedző Kör az idén 80 éves – Orosházi Napló, 1993. ápr. 27. és máj. 4.

– Ugyanakkor az OMTK 1993. okt. 21-i 80 éves ünnepére is megjelent az egyesület rövid történetét ismertető 6 oldalas füzet, melynek szerzője Domoki József.

a vármegye legerősebb csapata – lesz az OTK ellenfele a lóvásártéri pályán.” Az eredményt is ismerjük: Gyomai Kner SC–OTK 3–2.⁴⁵

1913. június 29. Azt tervezték, hogy az OTK II. játszik az OMTK-val, előtte a két egyesület ifjúsági csapata játszott volna, de a mérkőzések a rossz idő miatt elmaradtak.⁴⁶

1913. július 6. OTK–OMTK 6–1. Ez volt az első mérkőzés a két csapat között. A nyúlfarknyi tudósításból megtudhatjuk, hogy a győztes csapatban a csatársor és Hézer II. mutatott szép játékot, míg Havas kapusnak egyáltalán nem volt alkalma bemutatni tudását. Az OMTK-ban a balszélsőnek beállított Aczél volt a legjobb, míg Molnár I. a csapat kapitánya sportszerűtlen viselkedésével és folytonos veszekedésével csak ártott csapatának. A kapus Tóth igen ügyes ember, csak még nem ismeri a szabályokat – összegzi tapasztalatait az Orosházi Újság cikkírója.⁴⁷

Egy 1913-as fényképalírás szerint az OMTK első játékosai a következők voltak: Rajki, Áchim, Molnár, Szász, Aczél, Kiss János (alapító), Harangozó, Navota, Benkő, Kovács, Gabnai, Tóth, Bodor.⁴⁸

Míg az OTK csapatának tagjai többségében tisztviselők voltak, addig az OMTK játékosai közül Tóth ács és kőműves, Molnár üstös, Szász puskaműves, Kovács ács, Harangozó és Gabnai cipészek voltak.⁴⁹

Ugyanakkor Orosháza képviselő-testülete 95/1913. közgyűlési iratai szerint (amely a Békés Megyei Levéltárban található) „az Orosházi Testgyakorlók Köre kérelmére a Kiserdő északi részén 60 méter széles és 110 méter hosszú területet adott sportpálya céljára” – elismerve és hangoztatva a sport fontosságát, „évi 10 korona befizetése ellenében.”

1913. július 13. A rövid előzetesben az szerepelt, hogy az OTK ellenfele a Szegedi Atlétikai Klub újszegedi csapata lesz. Az egy hét múlva közölt eredményeknél azonban így publikálták: szegedi alkalmi csapat–OTK 5–1. Neveket is említettek, ezek szerint az OTK-ból jól játszottak: Hézer I., Vági, Sejpes és Kiss F.⁵⁰

1913. július 20. Az OTK csapata Mezőberényben szerepel, míg az OTK II. mérkőzése a Tótkomlóssal a repülőnap miatt elmarad. Tudjuk az eredményt is: OTK–Mezőberény 6–0. Jól játszottak: Hézer II. mint középfedezet, továbbá a csatársor: Hézer I., Király, Kiss F., Sejpes és Vági.⁵¹

45. O. U. 1913. jún. 22. és jún. 29.

46. O. U. 1913. jún. 29.

47. O. U. 1913. júl. 13.

48. A Soós Ferenc gyűjteményében lévő fényképet közölte a Békés megye sportjának története... c. kötet.

49. Koszorús Oszkár: Hetvenegy éve alapítottuk az OMTK-t – emlékezik a 89 esztendő Gabnai Lajos. – Békés Megyei Népújság, 1984. júl. 6.

50. O. U. 1913. júl. 13. és júl. 20.

51. O. U. 1913. júl. 20., júl. 27.

1913. július 27. Közzétették, hogy az OTK új sporttelepének megnyitása augusztus 3-án lesz. Erre az alkalomra az OTK vezetősége az Aradi Torna Egylet I. csapatát kötötte le. „Az Aradi Torna Egylet játéktípusa elég biztosíték lesz arra nézve, hogy az ünnepély e része a sportszerető közönség előtt feledhetetlen maradjon. Lesz ezenkívül nagy népünnepély, katona és polgári zene, gömblövészet, szépségverseny, birkózás, tombola, tűzijáték, táncz stb. stb.” – így szól a kedvcsináló.⁵²

1913. augusztus 3. Az OTK pályamegnyitója ma lesz a Kiserdőben. Négy óra-kor az OTK II. és a helybeli MTE (!) I. csapata mérkőzik, utána az Aradi TE I. és az OTK I. Este 8 órakor tűzijáték. (Aztán beütött a rossz idő, a népünnepély el-maradt).⁵³

1913. augusztus 10. Felvirradt a nagy nap, a pályaavatás és a népünnepély napja. Az ünnepség a zeneszós felvonulással vette kezdetét, amely a község háza udvará-ról indult fél kettőkor. „Nyolczvan footballista élén 25 bájos szép leány haladt. Ezelőtt csak pár évvel is megcsodálták, sőt kigúnyolták volna a csupasz lábszá-rakkal és karokkal az utcán végigmenő fiatal embert – és ma? Ma már a sporttele-pen szövdnek bájos szerelmi regények és ugyanott látjuk a bálkirálynőket lelke-sedni az ő lovagjuk férfias küzdelmében. – Új idők, új eszmék, modern világlfel-fogás.” – nyugtázza észrevételeit az Orosházi Ujság cikkírója.

Az előmérkőzésen OMTE (!) I.–OTK II. 1–0 (2×25 perces), a nagy látvá-nyosság: Aradi Torna Egylet–OTK 4–0. Azt is leírták, hogy jó volt Molnár kapus, Kiss F. és Hézer. Fehér is mindjobbban beleszokik szerepébe.⁵⁴

1913. augusztus 17. Labdarúgás. Szegedi Munkás Testedzők Egylete I.–OTK 2–2. Mindössze ennyi a hír.⁵⁵

1913. augusztus 20. Szent István napján két mérkőzést játszottak Orosházán. Előmérkőzésen az OTK Csillag (Ifjúsági)–OMTK II. 2–0. Utána OTK II. (Fehérrel és Ravasszal megerősítve) – OMTK I. 3–0. Mindhárom gólt Bérczi lőtte.⁵⁶

1913. augusztus 24. A helybeli színtársulat tagjaiból alakult csapat játszott az OTK I. csapatával. A mérkőzést dr. Berthóty Károly, az OTK elnöke vezette. Eredmény: OTK–Színészek 1–1. Jók: a két Hézer, Fehér és Ravasz.⁵⁷

1913. augusztus 31. Orosházán Csabai AK I.–OTK 2–0, míg az előmérkőzést az OTK II. és az OTK Csillag játszotta, tehát egy nap minimum 33 OTK játékos lépett pályára.

52. O. U. 1913. júl. 27.

53. O. U. 1913. aug. 3. és aug. 10.

54. O. U. 1913. aug. 10. és aug. 17.

55. O. U. 1913. aug. 24.

56. Uo.

57. Uo.

Rakoncátlan, goromba játékosok című néhány soros közleményében azt írja a cikkíró, hogy az OTK-ban Horváthnak és Kissnek, mint „trágár beszédű fiatalembereknek úri emberek között nincs semmi helyük.”⁵⁸

1913. szeptember 7. Ma nem mérkőzik az OTK – írta az Orosházi Ujság – viszont tudósítanak az OTK közgyűléséről. Az új tisztikar: elnök: dr. Berthóty Károly, alelnökök: Torkos Kálmán és G. Szabó Lajos, titkár: Tóth Samu János, jegyző: dr. Bulla Sándor, ifj. Lázár Lajos, körkapitány: Rösen István, pénztárnok: Rózsa Andor, ellenőr: Fehér J. István.⁵⁹

1913. szeptember 14. Békéscsabán OTK–CSAK 1–1. Először találunk az újságban teljes összeállítást. OTK: Havas – Horváth, Fehér – Mári, Ravasz, Kocsis – Hézer, Bérczy, Vranka, Sejpes, Vági. Jó Havas, aki „pesti első osztályú csapatban is megállná a helyét”, valamint Horváth, Ravasz, Sejpes.

Aznap Tótkomlóson: Tótkomlós–OTK Csillag 3–1, Orosházán: Csabai Előre–OMTK 1–0.⁶⁰

1913. szeptember 18-ról fennmaradt az OTK igazgató választmányának jegyzőkönyve. Itt többek között G. Szabó Lajos alelnök előterjesztette, hogy ő hajlandó a sporttelep körülkerítéséhez szükséges faanyagokat (oszlopokat) a legminimálisabb áron számolva oly feltétellel adni, hogy a kör annak árát 2 év alatt tetszés szerinti részletekben fizesse meg. A választmány az ajánlatot örömmel fogadta, s elhatározta, hogy a sporttelep az évi költségvetés keretén belül körülkerítettessék. Dr. Berthóty Károly elnök előterjesztette hogy a mérkőzésen a tagok kedvezményben részesüljenek, s a belépődíjak végleges rendezése végett a következőképpen kérte a díjak megállapítását. Tagoknak: állóhely 40 fillér, ülőhely 50 fillér. Nem tagoknak: állóhely 40 fillér, ülőhely 80 fillér. Javasolta azt is, hogy a 14 éven aluli gyermekek az állóhely díjának a felét, tehát 20 fillért fizessenek. A választmány az ajánlatot elfogadta.⁶¹

1913. október 12. Az OTK egy szentesi diákcsoporttal játszott, eredményt azonban nem találtunk.⁶²

1913. október 16-án az OTK igazgató választmánya ülést tartott. Javasolták, hogy a jövő hó elején rendezendő táncestély előkészítő bizottságába a választmány nőtlen tagjai küldessenek ki, a bizottság elnökének dr. Borcsiczky Dezsőt ajánlották. Rosen István körkapitány három pár futballcipő beszerzését kérte, amit elrendeltek. Rózsa Andor pénztárnok indítványozta, hogy a fizetési hátralékban lévő tagok töröltessenek. Az elnök inkább azt javasolta, hogy a pénztáros

58. O. U. 1913. aug. 31. és szept. 7.

59. O. U. 1913. szept. 7.

60. O. U. 1913. szept. 21.

61. Fehér J. István ajándéka a létesítendő orosházi sportmúzeum számára.

62. O. U. 1913. okt. 19.

szólítsa fel őket fizetésre, s ha ez eredménytelen, akkor határozzon ez ügyben a választmány.⁶³

1913. október 19. Előzetes hírt közölnek a mai érdekesnek ígérkező mérkőzésről. Ugyanis az OTK teljes első csapata revansot ad a helybeli Munkás Testedzőknek a nyár elején elszenvedett 6–1 arányú vereségért. Ez lesz a Munkások csapatának ideai utolsó mérkőzése. Kezdetre pont 3 órakor, előzőleg a Munkások II. csapata játszik az OTK Csillag csapatával. (Eredményeket sajnos nem találtunk).⁶⁴

1913. november 19-én az OTK igazgató választmányának jegyzőkönyve rögzítette, hogy kilépett Lázár Lajos jegyző és Raczkó Lajos gazda, valamint Kaján László és Torkos Béla tagok. Ugyanakkor Rózsa Andor pénztáros is lemondott. A jegyzőkönyvet dr. Bulla Sándor vezette.⁶⁵

1913. november 22–23. Fehér J. Istvánnak (1895–1983), a létesítendő Orosházi Sportmúzeumba adott iratai között fennmaradt néhány bevételi és kiadási bizonylat a fenti napon rendezett hangversenyéről és a Szeged–OTK labdarúgó-mérkőzéséről. Érdekes, hogy a hangverseny bevétele 325 korona volt, míg a mérkőzés bevétele mindössze 60 korona. A hangverseny kiadásánál két nagy tétel van: Holler Samu az Alföld nagytermét 60 koronáért adta ki, míg Purcsi Náci karmester zenekarának szerepléséért ugyancsak 60 koronát vett fel. Keleti Adolfnak dísz-szövetekért (ez nyilván dekoráció lehetett) 11,40 korona, csokrok 20, meghívók 18, belépőjegyek nyomdai költsége 10, zongorahangolás 9, zongoraszállítás 6,80, helyhatósági engedélyek 8, zenekarnak ital 4,40, pódium beszerzése és felállítása 7,30, frakk kölcsöndíja 1 korona volt.⁶⁶

Ugyanakkor közölte az Orosházi Ujság az MLSZ hivatalos lapjára hivatkozva, hogy a bírók bizottsága Budapesten tartott ülésén az 1913. október 31-én Aradon megtartott vizsga alapján Bérczy Károlyt (Orosházi TK) és Áchim Károlyt (Csabai AK) I. fokú bírónak minősítették. „Úgy látszik, hogy megyénk e két szövetségi bíróját rászolgált a kitüntetésre, mert 30 jelentkező közül a délvidéki kerületben csak hetet minősítettek bírónak.” – írta a lap.⁶⁷

A labdarúgás társadalmi presztízse megnőtt, a mérkőzések szinte kivétel nélkül vacsorával és ünnepi fogadással zárultak, ahol a község előkelőségei is megjelentek. Mint Kun László sporttörténész írta, ekkoriban már nem babra ment a játék, amit abból lehetett tudni, hogy a sípszó elhangzása előtt az egyik kapu mögött már ott bégetett a kikötött „áldozati” bárány. De volt, amikor egy 10–15 literes

63. Fehér J. István ajándéka a létesítendő orosházi sportmúzeum számára.

64. O. U. 1913. okt. 19.

65. Fehér J. István ajándéka a létesítendő orosházi sportmúzeum számára.

66. Soós Ferencnek köszönöm az iratok tanulmányozását.

67. O. U. 1913. nov. 23.

demizson bor volt a tét, vagy mindkettő. A hitelbe szerzett birka és ital árát mindig a vesztes csapat tagjainak vagy mecénásainak kellett kiegyenlíteniük. A sportbarátság íratlan szabályai azonban azt követelték, hogy a győzteseket és a veszteseket is vacsorához ültették, illetve egy-két pohár bor erejéig megvendégelték.⁶⁸

AZ UTOLSÓ HÓNAPOK

Amikor az 1914-es esztendő beköszöntött, még senki nem gondolta, hogy az első világháború kitörése miatt négy évig minden sporttevékenység szünetelni fog.

1914. március 8-án ismét elkezdődtek a futballmérkőzések. A fennmaradt újságcikk szerint az OTK–Hódmezővásárhelyi AK találkozóra került sor. Leírták, hogy legutóbb 1–1-et játszott a két csapat, sőt közölték az OTK összeállítását is. Havas – Russ, Székely – Horváth, Petrics, Vass – Hézer, Király, Kiss, Sejpes, Vági. A mérkőzést Bérczy Károly orosházi bíró vezeti – harangozta be az Oroszházi Ujság. Eredményt azonban nem találtunk.⁶⁹

1914. április 13. „Sport. Rendkívül érdekes football-mérkőzés színhelye lesz húsvét hétfőjén az OTK Kiserdőbeni telepe. A budapesti MÁV Gépgyári Sportkör bajnokcsapata mérkőzik az OTK első csapatával. Külön érdekessége lesz a mérkőzésnek, hogy annak közönségéről, magáról a mérkőzésről, csapatokról stb. Schwarcz D. Fiai, az Apolló mozi tulajdonosai mozifelvételeket eszközöltetnek. Így a mérkőzés közönségének alkalma lesz egy hét múlva maga-magában gyönyörködni a moziban.”

Eredményről nem szól a kommentár, azt azonban megemlíti, hogy a húsvéti futballmérkőzést rendkívül nagy közönség nézte végig, s a bevétel 600 koronát tett ki. Ilyen nagy jövedelme még egyszer sem volt a sportegyletnek.⁷⁰

1914. április 21-én az OTK választmányi ülése úgy határozott, hogy április 30-ra közgyűlést kell összehívni. Tárgysorozat legyen: évi jelentések, választások, indítványok. Titkár bejelentette, hogy többek között Csizmadia Károly, Boldizsár István, Veres József az egylet kötelékébe kíván lépni. Fehér István, Bérczy Károly ellenőrök és Rosen István körkapitány más irányú elfoglaltságuk miatt lemondanak, de elnök kérésére a közgyűlésig megtartják állásaikat.

A Kiserdői futballpályán eddig használt öltözőszoba használhatatlanná vált, mivel az eddigi tulajdonos annak tetejét, – mint tulajdonát – onnan elszállította, s a vendéglő helyiség új bérlője nem hajlandó az eddigi helyiséget az egylet rendelkezésére bocsájtani. A választmány az új öltözőhelyiség építését egyelőre elha-

68. Békés megye sportjának története ... 107. l.

69. O. U. 1914. márc. 8.

70. O. U. 1914. ápr. 12. és ápr. 19.

lasztja, s az időközben szükséges helyiséget a szomszédos házak valamelyikénél kell bérelni. A jegyzőkönyvet dr. Bulla Sándor vezette.⁷¹

1914. május 5. Az OTK rendes közgyűlésén elnök lett ismét dr. Berthóty Károly, alelnökök: Torkos Kálmán és G. Szabó Lajos, titkár: Tóth Samu János, jegyzők: dr. Bulla Sándor és Petricsevics János, ellenőrök: Bérczy Károly és Fehér J. István. Választmányi tagok: dr. Borcsiczky Dezső, dr. Romancsik János, Mitlasovszky János, ifj. Lázár Lajos, Manheimer Ernő, Berta József, ifj. Szikula Andor, Bottlik Antal, Bácsi Géza, dr. Megyaszai Sándor, Hézer Lajos és Róna Sándor.⁷²

Az OMTK-ról annyit tudunk, hogy az első találkozót a Gyulai AC ellen játszotta 1914. május közepén és 4–3-ra nyert.

1914. június 1-jén OMTK–Szabadkai MTE 3–2. Még szólnak a feljegyzések egy Szarvas Munkás Testedző Egyesület–OMTK mérkőzésről, eredmény azonban nincs.⁷³

Aztán a sportélet ígéretes fejlődésének vége lett. „Az 1914. július 28-án érvénybe lépett gyülekezési tilalom máról holnapra félbeszakította Békés vármegye testnevelési és sportrendezvényeit. A háború pedig teljesen lerombolta annak a fellendülésnek szervezeti kereteit is, amelyeket az 1910-es évek labdarúgásában megteremtettünk ... A pályákat jórészt kisajátították, a palánkokat eltűzelték, a szertárakat kifosztották, a tornatermeket hadikórházaknak vagy raktáraknak rendeztek be.” – olvashatjuk Fehér J. István OTK titkár 1919. január 19-én az MLSZ-hez címzett jelentéséből.

Mint láttuk, a mai értelemben vett futball 1912-ben vert gyökeret Orosházán. Rövid krónikánkban – a hiányos források ellenére is – igyekeztünk ennek a háborúig eltelt két évnek az eseményeit rögzíteni. Ezek az idők voltak azok, amikor a nagyobb városokban (Budapesten, Szegeden, Temesvárott) tanuló orosháziak nemzetközi mérkőzéseket láttak, s ennek hatására alakultak a klubok szerte az országban. A sajtó is érdeklődéssel fordult e férfias sport felé, segített népszerűsíteni a futballt, elismerte a testi és erkölcsi fejlődésre gyakorolt üdvös hatását.

A vidéki sportélet folyamatos fejlődésben volt, ekkor alakultak ki a futballozás személyi és tárgyi feltételei: a futballpályák, az egyesületek, tanulták meg a szabályokat a bírók. Az 1913/14-es idényben a dél-magyarországi csoportban a Bácska Szabadkai AC lett a bajnok 21 csapat közül.⁷⁴ A kezdő orosházi csapatok 1914-ig még nem szerepeltek semmilyen bajnokságon csak barátságos mérkőzéseket játszottak. Mégis ez volt a hőskor, s a kényszerű háborús szünet után ezekről az alapokról indult 1919 tavaszán hódító útjára az orosházi futball.

71. Fehér J. István ajándéka a létesítendő orosházi sportmúzeum számára

72. Ua.

73. Békés megye sportjának története ... 105. l.

74. A magyar labdarúgók szövetsége 1913. évi jelentése. Szerk.: Csányi József. Bpest, 1914. 138. l.